

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž-562/01-6

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Katice Jelić, kao predsjednice vijeća, te Senke Klarić-Baranović, Zlate Lipnjak-Bosanac, Ane Garačić i Vesne Vrbečić, kao članova vijeća i tajnice u vijeću – sudske savjetnice Jasmine Dolmagić, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. D. Č., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH i dr., odlučujući o žalbama optuženika i državnog odvjetnika podnijetima protiv presude Ž. suda u Vukovaru od 13. travnja 2001. godine broj K-40/99, u sjednici održanoj dana 4. listopada 2001. godine, u nazočnosti zamjenika državnog odvjetnika Republike Hrvatske mr. Slavka Zadnika i branitelja optuženika S. B. i R. V., odvjetnika iz O., kao i branitelja optuženika S. B., odvjetnika iz Z.,

p r e s u d i o j e:

I. Djelomično se prihvaća žalba opt. D.Č., preinačuje se pobijana presuda u odluci o kazni, te se primjenom čl. 43. st. 1. i 2. toč. 2. OKZRH optuženiku za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH utvrđuje kazna zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, a za kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH, utvrđuje mu se kazna zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, te osuđuje na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) godina, u koju mu se kaznu uračunava i vrijeme provedeno u pritvoru od 19. travnja 1999. godine, pa nadalje.

II. Žalba optuženika u preostalom dijelu, te u cijelosti žalba državnog odvjetnika odbijaju se kao neosnovane, te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijskog suda u Vukovaru proglašen je krivim opt. D.Č. zbog dva kaznena djela, i to kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, za koje mu je djelo utvrđena kazna zatvora u trajanju od devet godina, te kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH za koje mu je djelo, također, utvrđena kazna zatvora u trajanju od devet godina, a primjenom odredaba o stjecaju iz čl. 43. st. 1. i 2. toč. 2. OKZRH osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju

od 13 godina, u koju mu je kaznu uračunato vrijeme provedeno u pritvoru, kako to proizlazi iz izreke pobijane presude.

Istom presudom oštećenici M.B. i J.S. s imovinsko-pravnim zahtjevom, sukladno čl. 132. st. 2. ZKP, upućeni su da te svoje zahtjeve ostvaruju u parnici.

Optuženik je na temelju čl. 122. st. 1. ZKP u svezi s čl. 119. st. 1. i 2. toč. 1., 5. i 6. ZKP u obavezi da nadoknadi trošak kaznenog postupka, kako je on razvrstan u izreci pobijane presude.

Protiv te presude žalbe su podnijeli državni odvjetnik iz žalbene osnove odluke o kazni, s prijedlogom da se optuženiku utvrde strože pojedinačne, te izrekne i stroža jedinstvena kazna zatvora.

Optuženik se žali po svojim braniteljima S.B. i R.V., odvjetnicima iz O., iz žalbene osnove bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te povrede kaznenog zakona, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Državni odvjetnik podnio je i odgovor na žalbu u kojem predlaže da se žalba optuženika iz svih žalbenih osnova, odbije kao neosnovana.

Državni odvjetnik Republike Hrvatske, na temelju čl. 373. st. 1. ZKP, predložio je da se žalba optuženika odbije kao neosnovana, a žalba državnog odvjetnika zbog odluke o kazni prihvati.

Na zahtjev istaknut u žalbi optuženika (čl. 374. st. 1. ZKP) o sjednici vijeća uredno su obaviješteni optuženik i njegovi branitelji, a drugostupanjski sud, na temelju čl. 374. st. 2. ZKP, nije našao da bi prisutnost optuženika koji je u pritvoru i ima branitelje, bilo svrhovito.

Treći branitelj optuženika S.B., odvjetnik iz Z., iako nije podnio žalbu, niti odgovor na žalbu, po izričitom dopuštenju predsjednika vijeća, također je nazočio sjednici vijeća drugostupanjskog suda, kao i uvodno naznačeni zamjenik državnog odvjetnika Republike Hrvatske mr. S.Z..

Žalba optuženika djelomično je osnovana, i to samo u odnosu na žalbenu osnovu odluke o kazni, dok je u ostalom dijelu neosnovana, kao i žalba državnog odvjetnika u cijelosti.

Na žalbu optuženika iz žalbene osnove bitne povrede odredaba ZKP-a.

Nije u pravu optuženik kada tvrdi da je počinjena apsolutno bitna postupovna povreda iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP, jer nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, odnosno da su ti razlozi potpuno nejasni i proturječni, a uz to da postoji i znatnija proturječnost između onoga što se navodi u razlozima presude, o sadržaju zapisnika, o iskazima svjedoka danim tijekom postupka i samih tih zapisnika.

Suprotno toj tvrdnji žalitelja, u obrazloženju pobijene presude, prvostupanjski sud naveo je razloge o svim odlučnim činjenicama, na temelju kojih je izveo zaključak da je optuženik osoba koja je počinila kaznena djela koja mu se stavljaju na teret, detaljnom analizom iskaza svjedoka i oštećenika na listu 4 do 12 pobijane presude u kojim se dijelovima analiziraju iskazi svakog pojedinog svjedoka i oštećenika, kao i način, te rezultati izvršenog prepoznavanja.

Naime, reproducirajući iskaze svjedoka i oštećenika, kao i ostale provedene dokaze prvostupanjski sud je naveo odlučne okolnosti koje proizlaze iz njihovog sadržaja, a koje su inače relevantne za utvrđivanje bitnih obilježja oba kaznena djela za koja je optuženik, pobijanom presudom i proglašen krivim.

Između ostalog, iznijeti su i razlozi na temelju kojih to iskaza svjedoka i oštećenika prvostupanjski sud utvrđuje da je optuženik osobno ispitivao oštećenike, i pritom zapovijedao i dopuštao za vrijeme ispitivanja da ih nepoznate osobe tuku, kao i onih svjedoka koji su ga vidjeli u B. selu, dok su bili zarobljeni, za koje prvostupanjski sud u osnovi nalazi da su potpuni, korektni, sa originalnim opisima boravka u Zarobljeničkom centru kako u B., tako i D., prožeti emocijama, istiniti i vjerodostojni po svom sadržaju, a potvrđeni nalazima i mišljenjima, te dopunama mišljenja sudsko-medicinskog vještaka dr. M.M., s jedne strane, te neuropsihijatrijskog vještaka dr. N.M..

Istovremeno je dana analiza vjerodostojnosti i značaja iskaza svakog pojedinog oštećenika i svjedoka iz kojih proizlazi da su oni jasno izdvojili osobu optuženika kao počinitelja odnosnih kaznenih djela, pri čemu taj sud uočava postojanje razlika u iskazima oštećenika i svjedoka, a posebno njihove različitosti u opisu redoslijeda događanja, u opisu lika i odjeće koju je optuženik nosio, kako to i proizlazi na listu br. 17, alineja 4, pobijane presude, zbog čega i ovaj drugostupanjski sud smatra da to nisu proturječja i nelogičnosti, s obzirom na činjenicu da su oštećenici i svjedoci više puta ispitivani po optuženiku, a ono što su ispričali temelji se na više sadržajno različitih komuniciranja s optuženikom, a ne iz jednog određenog ispitivanja, već oni to pamte kao događaj u cjelini.

Samim time što se određeni svjedoci i oštećenici sjećaju optuženika ne samo po ispitivanju, nego i po njegovoj prisutnosti ostalim događajima u Zarobljeničkom centru, a prije svega dolasku stranih novinara, dolasku povjerenika međunarodnog Crvenog križa, te optuženikove prisutnosti za vrijeme odlaska i dolaska s prinudnog rada, zbog čega okolnost da su tih zgoda neki od oštećenika i svjedoka uočili prisutnost optuženika, a drugi ne, ne znači proturječnost u njihovim iskazima, zbog činjenice da su nekima ti događaji ostali u sjećanju, nekima ne, ili zbog toga što ih naprosto nisu registrirali, ili opet njima nisu bili prisutni.

To što svjedoci i oštećenici na glavnim raspravama detaljnije govore o tome da su već u trenutku događanja imali saznanja o osobi optuženika, njegovu imenu i prezimenu, nisu time proturječili svojim ranijim iskazima u istrazi, već su inače, što je razumljivo, bili općenitiji i usredotočeni na utvrđivanje identiteta osobe optuženika. Prema tome, prvostupanjski sud je dao razloge o odlučnim činjenicama, posebice onima koji su za žalitelja i dalje sporni, a ti razlozi nisu nejasni, niti proturječni, kako se to naglašava u žalbi optuženika, niti postoji znatnija proturječnost o onome što se navodi u razlozima presude o sadržaju zapisnika o iskazima svjedoka, kao i samih tih zapisnika, pa dakle, nije počinjena bitna postupovna povreda iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP.

Ostali žalbeni prigovori, koji su inače opširno obrađeni na str. 1 do str. 17, u svojoj suštini, ustvari, su prigovori pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, pa će biti detaljnije obrazloženi i u okviru te žalbene osnove.

Žalitelj naznačuje i relativno bitnu postupovu povredu iz čl. 367. st. 3. ZKP koju nalazi u povredi odredbe čl. 236. ZKP.

Iako se ta povreda obrazlaže na listu br. 25, alineja 5, a da se ne konkretizira na koje se to svjedoke odnosi, očito je da žalba misli na iskaz svjedoka B. s glavne rasprave.

Međutim, ne radi se o izloženoj relativno bitnoj postupovnoj povredi. Ovo stoga, što je prvostupanjski sud inače dužan tijekom postupka štiti svjedočki integritet na način da uskraćuje odgovor na kaptiozna pitanja koja je između ostalog konkretne prigode postavljao optuženik navedenom svjedoku, uz njegovu pretpostavku da je svjedok iskazao nešto što nije istina.

Suprotno tome, prvostupanjski sud je dozvolio postavljanje svih pitanja od strane optuženika koja su uredno pribilježena na zapisniku glavne rasprave, bez da bi uskratilo odgovor na pitanja, posebice onih koje se ne odnose na kriminalnu djelatnost optuženika, te svjedokovog saznanja o toj djelatnosti.

Slijedom izloženog, treba reći, da se o izloženoj postupovnoj povredi uopće ne radi, kada se pitanja postavljena od strane optuženika u svrhu dopune ili razjašnjenja, ne odnose na kaznenu djelatnost optuženika, kako je ona sadržana u optužnom aktu, pa onda i obrazloženo opravdanje suda za početno odbijanje svjedoka da odgovara na ta pitanja je i suvišno, u pravcu u kojem je to sud obrazložio na listu br. 17 pobijane presude, alineja 4, rečenica 1, jer se ustvari sam svjedok zaštitio od postavljenja takvih nedozvoljenih pitanja, iako je prvostupanjski sud trebao sam uskratiti optuženiku pravo na postavljenje ovakovih pitanja.

Iz izloženog proizlazi da nisu počinjene bitne postupovne povrede, kako se one obrazlažu u sadržaju ove žalbene osnove, već su sva utvrđenja suda prvog stupnja posebice ona o odlučnoj činjenici da li je optuženik počinitelj odnosno kaznenog djela, i iz kojih je to dokaza utvrđeno, dao razumljive i valjane razloge, te valjanu ocjenu svih izvedenih dokaza, iskaza oštećenika i svjedoka, kao i same obrane optuženika, pa stoga žaleći se iz navedene žalbene osnove optuženik, zapravo, pobijajući inkriminaciju koja ga tereti, pobija navedenu presudu zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, u kojem će se dijelu argumenti razložiti u okviru te žalbene osnove.

Optuženik presudu suda prvog stupnja pobija zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, osnovnom žalbenom tvrdnjom da on nije osoba koja bi nakon ustroja Zarobljeničkog centra u B. selu, kao jedan od utjecajnih pripadnika okupatorske milicije, u svojstvu ispitivača zapovijedao ili dopuštao da nepoznate osobe tuku, kako civilne zarobljenike, tako i ratne zarobljenike, te osobno tukao određenog civila, kao i određene ratne zarobljenike, zadavši im pritom tjelesne povrede, kako to proizlazi iz izreke pobijane presude.

Pritom žalba posebno naglašava da iskazi 33 preslušana svjedoka i dalje dovode u dvojbu identitet osobe za koju svjedoci i oštećenici tvrde da ih je ispitivala, te dozvoljavala drugima da ih muče, ili osobno mučila.

U žalbi se detaljno analiziraju iskazi svakog pojedinog svjedoka i oštećenika, uz način izvršenog prepoznavanja, iz čega žalba zaključuje da su iskazi svjedoka i oštećenika kontradiktorni, da su u pobijanoj presudi samo prepričani, bez ocjene vjerodostojnosti svakog pojedinog dokaza i svih dokaza u njihovoj ukupnosti, a osim toga smatra žalba da su ti personalni dokazi sugestivno, tendenciozno, neselektivno, nekritično i neargumentirano, u pobijanoj presudi interpretirani.

Takovim pristupom prvostupanjskog suda, smatra žalba, uz krajnje upitno prepoznavanje optuženika, kao i nepostojanje materijalnog dokaza, ne može se izvesti zaključak da je optuženik osoba koja je počinila odnosna kaznena djela.

Suprotno navodima žalbe sud prvog stupnja pravilno je i potpuno utvrdio činjenično stanje, te analizom i ocjenom velikog broja saslušanih svjedoka, kao i sudsko-medicinskog vještaka, te neuropsihijatrijskog vještaka, uz izvršenu radnju prepoznavanja osobe, pouzdano zaključio da je optuženik počinio kaznena djela, posebno pravilnom ocjenom iskaza svjedoka i oštećenika kako onih koji su ga od ranije poznavali, tako i onih koji su ga prvi puta vidjeli u okruženju Zarobljeničkog centra u B. selu, te pravilnom i potpunom ocjenom iskaza tih svjedoka i oštećenika koji su prepoznali istog, našao da je optuženik počinio kaznena djela iz čl. 120. st. 1. i čl. 122. OKZRH.

U odnosu na žalbene prigovore, treba reći, da optuženik u žalbi iznosi svoju ocjenu rezultata dokaznog postupka, i to isključivo sa stajališta svoje obrane, pri čemu smatra da je najbitnija činjenica, identitet osobe koja je počinila djela nije na nedvojben način utvrđena kada iskazi 33 preslušana svjedoka dovode u ozbiljnu sumnju utvrđenje ove odlučne činjenice.

Pritom žalba, pravilnim pristupom u pogledu vremenskog slijeda događanja od trenutka zarobljavanja, do trenutka ispitivanja opisuje različitosti iskaza svjedoka u pogledu opisa lika optuženika, kao i odjeće koju je u vrijeme ispitivanja nosio optuženik, tako i u pogledu određenih događanja kojima su bili prisutni neki od oštećenika ili svjedoka (u vrijeme posjeta strane televizije, povjerenika međunarodnog Crvenog križa, kao i prisutnost optuženika prilikom odlaska zarobljenika na prisilni rad, ili njegovog ulaska u prostorije zatvora), iz čijih različitosti onda žalba izvodi zaključak da se iskazi svakog pojedinog svjedoka u pogledu opisa lika, odjeće i opisa zbivanja u Zarobljeničkom centru, razlikuju do mjere da se na njihovim iskazima ne može temeljiti osuđujuća presuda.

Suprotno izloženom stajalištu žalitelja, svjedoci i oštećenici ispitani tijekom istrage, kao i u onim njihovim opisima koje su dali prilikom provođenja radnje prepoznavanja optuženika, kao i kasnije njihovi iskazi tijekom glavne rasprave, sa sigurnošću su ukazali na optuženika kao osobu koja je počinila odnosna kaznena djela.

Suglasnost njihovih iskaza vidljiva je prije svega u opisu njegovih bitnih obilježja, dobi, stasa, opisa lica, posebnog znaka – brkova, kao i kuštrave kose, načina češljanja, pogleda optuženika, za kojeg svjedoci i oštećenici tvrde da se ne zaboravlja, i to su oni

identifikacijski elementi na temelju kojih su svjedoci i oštećenici izdvojili optuženika kao osobu počinitelja djela.

Pritom je svakako bitno reći da svi saslušani svjedoci na identičan način opisuju svoj dolazak u Zarobljenički centar u B. selu, smještaj, ispitivanja koja su vršena, način ispitivanja i mučenja kojima su bili podvrgnuti, što ni žalba ne dvoji, pa nema razloga ne vjerovati im u preostalom dijelu kada vizualno izdvajaju i opisuju osobu koja ih je ispitivala, dozvoljavala mučenja i sama mučila tijekom tih ispitivanja.

Pritom je svakako potrebno reći da u okruženju Zarobljeničkog logora u kojem se istovremenom nalazio veći broj zarobljenika (po tvrdnji svjedoka između 40 i 60 osoba) itekako je dobro mogla ostati u sjećanju osoba koja je vršila radnje ispitivanja, i o kojoj je ovisilo da li će oni biti prilikom tih ispitivanja mučeni, ili ih je osobno mučila, pa već ta činjenica da je takova osoba realno postojala, a oni u okruženju tog Zarobljeničkog centra nisu vidjeli dvije slične osobe, na istom mjestu, u isto vrijeme, da bi onda moglo doći do greške u identitetu osobe počinitelja, ukazuje na osobu optuženika kao počinitelja djela.

S obzirom na naprijed izloženo okolnost da u iskazima oštećenika i svjedoka nema potpunog suglasja u opisu odjeće optuženika, kao i boji kose i brkova optuženika, te njegove prisutnosti određenim zbivanjima u Zarobljeničkom centru (prema analizi žalbe na str. 1 do 17) nije odlučujuće za ocjenu vjerodostojnosti iskaza svakog pojedinog svjedoka i oštećenika.

Ovo stoga što su svjedoci i oštećenici ispitivani više puta, a ono što su uspjeli percipirati, te kasnije reproducirati u svojim iskazima ne proizlazi iz njihovog sjećanja samo na određeno ispitivanje, već ispitivanja u cjelini, za sve vrijeme njihova boravka u zarobljeništvu, kao i drugih sadržano različitih komuniciranja s optuženikom.

Pritom treba reći, da su oni po doživljenim patnjama, prije svega, izdvojili osobu koja ih je prouzročila, bilo dozvolom mučenja, bilo osobnim mučenjem, a tek onda su se prisjetili ostalih pojedinosti, kao i onih u svezi odjeće, zbog čega i opisuju da je optuženik bio obučen u civilnu odjeću, ili uniformu (različitih boja), ili kombinaciju te odjeće, što sve ne umanjuje vjerodostojnost svakog pojedinog iskaza, kao i njihovih iskaza u cjelini.

Ovome treba dodati i važnu činjenicu da je u vrijeme inkriminiranog događaja (Borovo selo bilo je okupirano od strane bivše JNA 2. svibnja 1991. godine), milicija paravojne države bila je tek u nastajanju i njeni su pripadnici primani na rad bez donošenja formalno-pravnih odluka, jer ju je kao takvu trebalo tek ustrojiti, zbog čega su oni mogli koristiti ili civilnu odjeću, ili uniforme, ili dijelovi uniforme bivše države ili uniforme koje su sami nabavili, što je i razlogom da je optuženik prilikom višekratnih ispitivanja imao doista različitu odjeću.

U pogledu opisa lica optuženika, svi su svjedoci i oštećenici suglasni da je optuženik osoba koja je od posebnih, karakterističnih identifikacijskih obilježja nosila brkove i kuštravu kosu, čije boje doista variraju u tim iskazima, ali s dvije dovoljno upečatljive karakteristike lika da ih se svjedoci sjećaju i nakon proživljenih osam, odnosno devet godina.

Iako optuženik u svojoj obrani negira činjenicu da je on u vrijeme događaja imao brkove, već navodi da ih je počeo nositi nakon smrti oca (20. studenog 1991. godine), o čemu

govore i svjedoci, rođaci, poznanici i prijatelji optuženika (S., H., P., J., P., Č.), iz iskaza svih preslušanih svjedoka i oštećenika koji su se u vrijeme inkriminiranog događaja našli u Zarobljeničkom centru, potpuno su sigurni u svojim iskazima da je optuženik u vrijeme kada je vršio ispitivanja nosio brkove iznad gornje usne, gušće, sličnije boje kosi.

Pritom je važno reći da su dva oštećenika i to ošt. B. i ošt. B. poznavali optuženika i prije 1991. godine, time da ga je opt. B. viđao tijekom 1990.-tih godina u društvu drugih policajaca, ali u civilu, pa ga dakle poznaje iz viđenja. Ošt. B. zna ga kao vođu smjene, odnosno zamjenika upravitelja Službe unutrašnjeg nadzora Tvornice B. gdje je optuženik u to vrijeme radio, i također ga je viđao u civilu s brkovima i zna ga iz viđenja.

Iz suglasnih iskaza ovih oštećenika proizlazi da je optuženik i prije inkriminiranih događaja nosio brkove.

Ako se ovim važnim činjenicama doda još i podatak da su oštećeni B. i B. prilikom prepoznavanja odmah pokazali osobu optuženika kao počinitelja djela, bez obzira na kasniju nesigurnost ošt. B., kao i razloge zbog kojeg je do te nesigurnosti došlo.

S tim u svezi potrebno se osvrnuti na procesnu radnju prepoznavanja jer ona je za žalitelja dokaz koji nema pravu dokaznu snagu, u uvjetima kada su svjedoci i oštećenici vidjeli fotografije optuženika u tisku i prije pokretanja kaznenog postupka, a posebno u predkaznenom postupku kada su im pri utvrđivanju identiteta tada nepoznatog počinitelja djela, djelatnici policije pokazivali fotografije.

Suprotno tom stavu žalbe, treba reći, da je prepoznavanje osobe, kao one procesne radnje koju je izveo istražni sudac, ima punu dokaznu snagu, jer je pravilno izvedena temeljem čl. 340. ZKP, kada su svjedoci i oštećenici već tijekom istrage dali svoje iskaze u svojstvu svjedoka, a prije no što je obavljena radnja prepoznavanja osobe.

Pri izvođenju te radnje prethodno su svjedoci i oštećenici opisali izgled osobe, a tek onda se prišlo prepoznavanju osobe na u svemu pravilan i zakonit način.

Svjedoci i oštećenici u osnovnim karakteristikama, kao i u posebnim karakteristikama lika, posebice u pogledu konstitucije, kao i onih izdvojenih obilježja lica i glave optuženika ponovno su, u suštini, na jednak način opisali izgled optuženika, što su sve kasnije ponovili i na glavnoj raspravi.

Pritom je još važno naglasiti da su oni mogli izdvojene fotografije vidjeti i prije pokretanja kaznenog postupka preko tiska i u predistražnom postupku, ali radilo se o fotografijama lica i poprsja, ne cijele pojave, a ipak su precizno opisali optuženika kao osobu jače tjelesne građe, čvrstu, nabijenu, onižu (ni visoku, ni malu, srednje visine), jače tjelesne konstrukcije, jakih ruku, a takovu građu optuženika nisu mogli uočiti na fotografijama.

Stoga, i po ocjeni ovog drugostupanjskog suda na prepoznavanje optuženika u procesnoj radnji prepoznavanja osobe nije bitno utjecala okolnost da su oštećenici i svjedoci ranije vidjeli fotografije optuženika, jer su iste poslužile samo kao kontrolne činjenice.

Isto tako, pogrešno je stajalište žalitelja u pogledu starosti tih fotografija.

Okolnost da su te fotografije priložene uz originalni karton za izdavanje osobne iskaznice (1993. godine), kao i originalni karton za izdavanje vozačke dozvole (1994. godine), ne znači istovremeno da su baš tada te fotografije i rađene, već su one samo poslužile za naprijed nabrojene identifikacijske isprave, a o starosti fotografija možemo samo nagađati, time da fotografija rednog broja 2, vizualnim pogledom, upućuje da se radi o fotografiji ranijeg datuma po vremenu nastanka i bližoj inkriminiranom periodu, od one fotografije pod rednim brojem 5.

Istovremeno, vizualnim pregledom fotografija uočljivije su znatnije starosne promjene na licu optuženika, što su ustvrdili i svjedoci, te oštećenici u svojim iskazima, opisujući izgled optuženika u vrijeme inkriminiranog razdoblja, i u vrijeme suđenja.

Uz navedeno iz iskaza svjedoka i oštećenika (S., P., J., F., D., H., B.) proizlazi da su ga oni prepoznali i po izrazu lica, očima (koje se ne zaboravljaju), pogledu (neovisno o tom što se nisu mogli sjetiti boje očiju optuženika), pri čemu treba posebno izdvojiti iskaz svjedoka V.N. koji je naveo da optuženika ranije nije poznao, ali je zapamtio njegov lik, kao i lik ostale dvojice koji su sjedili u vrijeme ispitivanja uz optuženika, i siguran je da bi ih prepoznao "jer kada su me iznosili nakon mučenja nastojao sam samo da mi njegov lik ostane u sjećanju".

Stoga, ocjenjujući vjerodostojnost iskaza svjedoka koji su optuženika vidjeli u inkriminirano vrijeme na prostoru zarobljeničkog centra u Borovu selu, kao i oštećenika pri čijem je ispitivanju osobno sudjelovao i naređivao ili dozvoljavao mučenja, ili ih osobno mučio, ocjenjujući ih i kroz uočene razlike u opisu odjeće, opisu lika optuženika, treba reći da su svjedoci i oštećenici pokazali sigurnost pri izdvajanju osobe počinitelja djela, prepoznajući ga po karakterističnim opisima njegovih bitnih obilježja, kako u pogledu glave, tijela, tako i cijelog lika, zbog čega ovaj drugostupanjski sud nalazi da je činjenično stanje iz prvostupanjske presude pravilno utvrđeno, neovisno o postojanju naprijed izloženih manje važnih odstupanja u iskazima svjedoka i oštećenika, jer odlučna činjenica da je upravo optuženik osoba koja je počinila kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, kao i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, neovisno o upornom optuženikovom poricanju, utvrđena je na jasan, potpun i nedvojben način.

Slijedom toga, i prema uvjerenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao suda drugog stupnja, na temelju uvjerljivih iskaza svjedoka i oštećenika, kao i provedene radnje prepoznavanja, kako u pogledu ukupnih zbivanja u tek formiranom Zarobljeničkom centru u Borovom selu, smještaju zarobljenika, opisu odvođenja na ispitivanje, mučenja zatočenika prilikom odvođenja na saslušanje, samog saslušanja, te optuženikovog učešća, kao i uloge u tim kriminalnim radnjama, a posebno u identičnim opisima radnji poduzetih od strane optuženika kojim opisima treba dodati i svu uvjerljivost iskaza svjedoka i oštećenika kada opisuju izgled osobe optuženika, posebno u vidu karakterističnih bitnih obilježja lika, uz provedenu radnju prepoznavanja osobe, onda nema više nikakve dvojbe da je upravo optuženik osoba koja je počinila odnosna kaznena djela, na način kako je to opisano u izreci pobijane presude.

Isto tako nema nikakve dvojbe u pogledu vremena počinjenja djela koje je u izreci pobijane presude označeno kao razdoblje od 5. srpnja do 1. rujna 1991. godine u odnosu na zbivanja u Zarobljeničkom centru u B. selu.

Naime, optuženik poriče da bi pristupio miliciji tzv. SAO K. u formiranju u srpnju mjesecu 1991. godine, ali ipak prilikom prvog ispitivanja kod policije u nazočnosti svog tadašnjeg branitelja, kao i pripadnika OSCE-a navodi da je već sredinom srpnja mjeseca otišao kao civil, bez oružja u B. selo, iz razloga "što se tamo pucalo", dok u svojoj obrani tijekom postupka ističe da je već početkom srpnja mjeseca došao živjeti u B. selo kod svojih rođaka, ali iz njihove kuće nije izlazio tijekom cijelog srpnja mjeseca 1991. godine.

Prvostupanjski sud takovoj obrani optuženika ne vjeruje, iz razloga što je upravo u inkriminiranom razdoblju bio u B. selu, i uzeo učešća u zbivanjima koja su se događala u Zarobljeničkom centru u B. selu već od 5. srpnja 1991. godine, gdje su u to vrijeme dovedeni, zatočeni i mučeni civili, te ratni zarobljenici, jer to proizlazi iz svih provedenih personalnih dokaza.

U pogledu vremena druge inkriminacije za žalitelja je sporno ne samo mjesto i vrijeme, već uopće učin tog djela na štetu civila M.B.

Međutim, ovdje je bitno naglasiti da je ošt. B. jedan od svjedoka koji je optuženika poznavao od ranije, dakle, prije neprijateljstava i to iz viđenja (detaljno opisujući prigode u kojima su se našli, kao i djelatnosti koje su oni, svaki posebno u to vrijeme obavljali u Tvornici B.).

Upravo okolnost ranijeg poznavanja optuženika omogućila je ovom oštećeniku da odmah izdvoji optuženika kao osobu koja ga je mučila, zadavši mu pritom tešku tjelesnu povredu.

U svom svjedočkom iskazu ošt. M.B. na identičan način opisuje osobu optuženika u istrazi, kao i na glavnoj raspravi, a isto tako odmah ga prepoznaje pri obavljanju istražne radnje prepoznavanja osobe, kao osobu počinitelja djela, a prepoznao ga je i na fotografijama kao važnim, kontrolnim činjenicama u radnji prepoznavanja.

Stoga žalbene tvrdnje o postojanju sumnji u iskaz ovog svjedoka u odnosu na put koji je prošao nakon zarobljavanja, kasnijeg javljanja na liječnički pregled, kao i mehanizma nastanka povreda, nemaju onaj značaj koji im pridaje žalba s obzirom na uvjerljivost i dosljednost u iskazivanju ovog svjedoka glede svih odlučnih činjenica vezanih za događaje od sredine rujna 1991. godine u prostorijama ekonomije u Dalju. Pritom svakako treba reći da se ošt. B. odmah nakon prestanka zarobljavanja javio na liječničke preglede, gdje je konstatirana teška tjelesna povreda u vidu razdora bubnjića lijevog uha, s gubitkom sluha, time da je operacija uha obavljena već početkom 1992. godine.

U svezi vremena počinjenja djela vezana je i žalbena osnova povrede kaznenog zakona, kako se ona interpretira u žalbi. Međutim, pravilnim tumačenjem sadržaja tog dijela žalbe proizlazi da se i u tom dijelu žalitelj ustvari žali zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Naime, sud prvog stupnja jasno je izložio svoje stajalište glede svojstva optuženika u inkriminiranoj djelatnosti, našavši da je on kao jedan od utjecajnih pripadnika okupatorske milicije, u svojstvu ispitivača zapovijedao i dopuštao da nepoznate osobe tuku civilne i ratne zarobljenike, ili ih je osobno tukao, koja je odlučna činjenica utvrđena na temelju opširnih, uvjerljivih i sukladnih iskaza, kao i prosudbe svakog pojedinog svjedoka i oštećenika o navedenoj ulozi optuženika.

Vrijeme inkriminacija je vrijeme stvaranja milicije tzv. SAO Krajine, koja još uvijek nije bila hijerarhijski ustrojena, s odnosom subordinacije u njihovim redovima, a osim toga primani su na rad bez izdavanja formalno-pravnih rješenja (svj. P.,.Č.).

Da je optuženik bio jedan od utjecajnih pripadnika okupatorske milicije, koji je na temelju tog svog svojstva ispitivao civilne i ratne zarobljenike, zapovijedao i dopuštao mučenje, te ih osobno mučio, ne proizlazi samo iz iskaza preslušanih svjedoka i oštećenika, već i iz podataka sadržanih u bilježnici izuzetoj iz stana optuženika (na listovima 233/II do lista 240), temeljem kojih podataka proizlazi da je optuženik radio na ustroju kako milicije u B. selu, tako i daljske milicije.

Pritom je očito bio svjestan svoje uloge, jer je o njemu ovisilo tko će od zarobljenih civila i ratnih zarobljenika ići na saslušavanje, koje će se mjere zastrašivanja i mučenja primijeniti, te njihovo trajanje tijekom jednog jedinog ispitivanja, kao i potrebu daljnjeg ispitivanja, što je sve ovisilo o volji optuženika, te njegovoj takvoj, možemo reći, odlučujućoj ulozi.

S tim u svezi potrebno je reći da je treći branitelj optuženika odvjetnik S.B., iako nije podnio žalbu, niti odgovor na žalbu, uz dopuštenje predsjednice vijeća na drugostupanjskoj javnoj sjednici osporio pobijanu presudu u pravcu da se ne može govoriti o agresiji tzv. JNA na Republiku Hrvatsku, u to vrijeme, budući je tek 8. listopada 1991. godine donesen Zaključak Sabora Republike Hrvatske o proglašenju obrane od agresije na Hrvatsku i poštivanju međunarodnih pravnih obaveza od strane Republike Hrvatske.

Ovo stoga što se optuženik tereti u svojstvu utjecajnijeg pripadnika okupatorske milicije, pa tretiranje pravnog svojstva tzv. JNA nije odlučna činjenica, a kako su u to vrijeme već započeli oružani sukobi, pala je T., odakle su dovezeni civilni i ratni zarobljenici, kao i B. selo, koje okolnosti nisu sporne.

S obzirom na izloženo opravdana je primjena citiranih Ženevskih konvencija koje u čl. 3., koji je zajednički za obje Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. godine govore o oružanom sukobu koji nema međunarodni karakter, i koji izbije na području jedne od visokih stranaka ugovornica.

Pritom Dopunski protokol na kojeg se poziva ovaj branitelj, uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, samo razrađuje, proširuje i dopunjuje čl. 3. prethodno citiranih konvencija.

Naime, odredbe čl. 120. st. 1. i čl. 122. OKZRH sadrže tzv. blanketnu dispoziciju, jer se pozivaju na propise (pravila) izvan kaznenog prava, pa je stoga pri odlučivanju da li su u konkretnom slučaju ostvarena obilježja odnosnih kaznenih djela treba uzeti u obzir i te druge

propise (pravila) međunarodnog prava, kojima se za vrijeme oružanog sukoba zaštićuje civilno stanovništvo i ratni zarobljenici, kako to proizlazi iz izreke pobijane presude, gdje se uz opisani objektivni učin djela, navode i određena pravila međunarodnog prava, koja su time bila prekršena, u konkretnom slučaju Ženevske konvencije, kako je to pravilno postupio i sud prvog stupnja.

Iz izloženog, dakle, proizlazi da ni u tom dijelu činjenično stanje nije pogrešno utvrđeno, niti se radi o povredi zakona na koje se žalitelj poziva, a kako to proizlazi iz naprijed obrazloženog.

U pogledu nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja žalitelj predlaže saslušanje supruge i majke optuženika, kao i uvid u dvije fotografije nastale sredinom 1991. godine.

Međutim, s obzirom da je kazneni postupak trajao skoro dvije godine i tri mjeseca, s toliko obimnim činjeničnim materijalom, sadržanim u devet velikih tomova spisa, to je obrana bila u mogućnosti da tijekom postupka predloži saslušanje navedenih svjedokinja i priloži fotografije (koje nisu dane na vid ni žalbenom sudu), zbog čega se i po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, provedbom tih dokaza, kraj tolike obimnosti i sadržajnosti činjeničnog materijala ne bi ništa više i ništa posebno novog u utvrđivanju odlučne činjenice, identiteta optuženika dobilo, pored provedbe svih onih naprijed navedenih dokaza.

Iz istih razloga prvostupanjski sud s pravom nije izvršio uvid u knjigu svjedoka B. "Hranite, ili ubijte".

U svezi potrebe provedbe dokaza uvidom u potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta, potrebno je reći da dopisani tekst uz toč. 11. neovisno o tome da li predstavlja rezultat nečije zlonamjernosti, ili opet zaboravljivosti, priložene fotografije hrvatskih branitelja čija se imena i prezimena ne spominju u svezi kriminalne djelatnosti optuženika, niti se odnose na tu djelatnost, pa prvostupanjski sud, također s pravom, nije izvršio uvid u priloženu potvrdu.

Isto tako, iz Vremenika rada i Dnevnika događanja, kao i uvida u radnu knjižicu proizlazi da postoje podaci evidentirani tek od 1995. godine, pa dakle za inkriminirano razdoblje nema podataka.

S obzirom na sve naprijed izloženo sud prvog stupnja je pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje, te pravilno primijenio kazneni zakon ocjenjujući da postupanje optuženika sadrži u sebi sva subjektivna i objektivna obilježja kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH, pa je optuženika ispravno, za navedena kaznena djela, i proglasio krivim.

U odnosu na žalbu državnog odvjetnika zbog odluke o kazni, te optuženika (čl. 383. ZKP).

Djelomično je osnovana žalba optuženika zbog odluke o kazni, zbog čega je optuženiku trebalo utvrditi blaže pojedinačne kazne, te izreći blažu jedinstvenu kaznu zatvora za odnosna kaznena djela.

Naime, sud prvog stupnja pravilno je utvrdio, i pri odmjeri kazne uzeo u obzir sve okolnosti koje je u smislu čl. 37. st. 1. OKZRH utječu da kazna bude veća ili manja, u kojem su sklopu pravilno vrednovane, kao olakotne okolnosti, činjenica obiteljskog statusa optuženika vezana za podatak da je oženjen i otac troje djece, kao i njegova ranija neosuđivanost, te daljnji podatak da je bez imovine.

Ovako utvrđenim olakotnim okolnostima trebalo je dodati i cijeliti okolnost da je izrekom pobijane presude optuženik sada osuđen za manju kriminalnu količinu od one koja mu se stavljala na teret optužnim aktom državnog odvjetnika, budući su izostavljeni svjedoci R., L., B., M., B. i Č., za koje svjedoke nije na nedvojben način utvrđeno da bi ih optuženik ispitivao ili prilikom ispitivanja zapovijedao i dopuštao mučenje civilnih osoba, odnosno da ih je osobno tukao. Istovremeno ovaj drugostupanjski sudu prihvaća one otegotne okolnosti koje su utvrđene prvostupanjskom presudom.

Cijeneći, dakle, sada u tim okolnostima stupanj kaznene odgovornosti optuženika, ovaj drugostupanjski sud nalazi da je optuženiku trebalo utvrditi za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, za svako djelo kaznu zatvora u trajanju od šest godina, a primjenom odredaba o stjecaju iz čl. 43. st. 1. i 2. toč. 2. OKZRH izreći jedinstvenu kaznu u vremenskom trajanju od deset godina, koja je primjerenija i adekvatnija težini djela, kao i stupnju kaznene odgovornosti optuženika jer se treba sagledati i kroz manju kriminalnu količinu za koju je ovaj optuženik proglašen krivim, te da će se i tako izrečenom jedinstvenom kaznom zatvora postići svrhe kažnjavanja iz čl. 4. st. 2. u svezi s čl. 31. OKZRH.

To su ujedno i razlozi zbog kojih nije prihvaćena žalba državnog odvjetnika iz iste žalbene osnove, kada u njoj državni odvjetnik pledira za izricanjem strože jedinstvene kazne zatvora (s prethodnim utvrđenjem i strožih pojedinačnih kazni), već zbog same činjenice da su oštećenici zadobili mnogostruke povrede tijela, koje su okolnosti po ocjeni ovog drugostupanjskog suda našle svoju mjeru kod ocjene težine djela kao i stupnja kaznene odgovornosti optuženika u dovoljnoj mjeri.

Slijedom svega izloženog presuđeno je na temelju čl. 390. st. 1. i čl. 387. ZKP kao u izreci.

U Zagrebu, 4. listopada 2001. godine

Zapisničar:
Jasmina Dolmagić, v.r.

Predsjednik vijeća:
Katica Jelić, v.r.